

Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu: — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu IV.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 2.

Sibiu, Sambata 3/16 Ianuariu.

1881.

Anuntiu

pentru domnii abonati din Romani'a.

Cunoscute sunt nevinsele dificultati de pana acuma relative la espeditiunea diarielor incóce si incolo, cu porto duplu, dupa aceea triplu. In timpulu din urma acelea dificultati se paralisara abia in lun'a din urma a anului, in sensulu art. 38 din legea telegrafo-postala, citata de „Romanulu“ in mai multi Nri ai sei. Acelu art. 38 dice: „Tóte oficiurile postale potu primi si efectua abonamente la jurnale atatu interne, catu si internationale. Pentru cele interne se va percepe preste tax'a jurnalului si a transportului, unu dreptu de comissionu de 2 la suta in profitulu administratiei, care dreptu inse nu póte fi mai micu de 25 centime. Pentru cele internationale se va urma conformu conventiunilor speciale.“

Asia suna art. 38.

Relative la diariile care mergu din monarchi'a austro-unguresca in Romani'a, ni se dete urmatóri'a informatiune dela oficiulu postei din locu:

Abonatii din Romani'a se binevoiésca a prenumerá fiacre la oficiulu postei din statulu ddloru, platindu pentru diariu numai pretiuu ficsu trecut in tarifa pentru fiacre diariu, dupa cum se vinde elu in loculu editurei sale, éra porto de transportu si dreptulu de comisiune are se'lu platésca fiacre acolo, pe locu, in patri'a sa si in afara nimicu. Prin urmare

Diariulu „Observatoriulu“, care ese de 2 ori pe septemana, costa pentru Romani'a intréga numai 7 (siete) florini val. a. sau 17 franci (lei noi) si 50 cent., adeca atata catu costa si aici pe locu in tipografia, éra nu 22 franci, catu costá pana acuma. Atatu avemu se primimu noi: 7 fl. si mai multu nimicu. Acésta inse numai sub respicat'a conditiune, daca prenumeratiunile se facu la postele Romaniei; facénduse de a dreptulu incóce, e totu 22 franci, cà-ci in acestu casu noi si cu acestu pretiu esimu reu.

Foisiór'a „Observatoriului“.

Capital'a Bucuresci.

Este o regula generala ce suferu puçine esceptiuni, cá in cetatile si urbile metropoli, sau cum le dicu in terminu modernu, capitale, se se concentre si activitatea scientifica si literaria a unui poporu, a unei natiuni, mai multu decât in alte localitati ale tiei. In unu trecut mai departatu limb'a si literatur'a romanésca se cultivá ori unde aiera, numai nu in Bucuresci, unde limb'a grecésca siediuise 100 de ani pe tronu, strabatuse prin tóte cancelariile si chiaru in biserici asia, catu urmele ei se cunosc pana in dio'a de astadi in vorbirea unei parti considerabile a poporatiunei. Astadi limb'a romanésca descinsa dintre munti si vali, dela Curtea de Argesiu, Rómnicu, Buzeu, si-a recuceritu loculu si rangulu ei in capitala si de acolo mai departe pana in tiermii Istrului si chiaru preste acelu fluviu gigante.

Ori-ce capitala isi are, sau celu puçinu trebuie se'si aiba monografi'a sa. S'au cercatu mai multi se faca si monografi'a capitalei Bucuresci. Noue ni se pare cea mai bine scrisa a profesorului francesu Ulysse de Marsillac publicata inainte cu optu ani.*) Noi ne marginimu aci a da pe scurtu mai multu numai descriptiunea topografica a capitalei romanesci, dupa cunoscutulu Dictionariu topogra-

*) Guide du Voyageur à Bucarest par Ulysse de Marsillac professeur à la faculté de lettres et à l'école militaire de Bucarest etc.

Intru altele, abonarea la posta — se intielege cá pe langa recipissa, e fôrte multu facilitata, si in casu de reclamatiuni totu post'a locala are se respunda si se implinésca defectele.

Red. „Observatoriului“.
G. Baritiu.

Legea de nationalitate in Ungari'a!

(Eschiderea limbei germane in Sibiu.)

Sibiu, 16/28 Decembre.

Sub acestu titlu, diariulu localu germanu recte sasescu „Siebenbürgisches-Deutsches-Tageblatt“ in Nr. 2133 isi ridica vócea vaieratóre asupra unui concludu alu tribunalului regescu de aici, enuntiatu in dilele trecute, prin care acelasi a decretatu, cá dela 1 Ianuariu 1881 incolo — dreptu gratulatiune la anulu nou, orice piese, esibite intrate dela advocati si providiute cu signatur'a lor, numai atunci voru fi acceptate de cátra ori-care judecatorie de pe teritoriulu acestui tribunalu, daca acelea voru fi compuse in limb'a magiara, la din contra cele compuse in limba nemagiara se voru refúsá, si cá totu asia si processele verbali séu pertractarile protocolarie se voru admite numai in limb'a magiara; din care incidente apoi susnumitul diariu observa, cá motivele acestui concludu comunicate advocatiloru, asupra càrora promise a reveni, merita o deosebita apreciare; cà-ci scutulu garantatu limbei lor materne, a cadiutu victima torentelui dilei.*)

Luandu si noi notitia de susatinsulu articulu alu diariului „Tageblatt“ sub titlulu indicatu mai susu, nu potemu fi indiferenti faciá de cestiunea tractata acolo din punctu de vedere eschisivu germanu, candu vedemu si simtimu, cá cestiunea aceea vitale pe noi romanii — maioritarea prevalenta a poporatiunei din Transilvani'a preste totu si a celei apartinatóre la districtulu, respective, teri-

*) Passagele care veniau aici despre articlii plagiatu si publicati in altu diariu, cá proprii spre a trece de mare politicu si diplomatu, nu se tinu de lucru.

Red.

toriulu tribunalului regescu de Sibiu, ne interessédia, ne lovesce mai aprópe si mai cumplitu.

Este vorb'a de calcarea in pitióre a legi despre egal'a indreptatire a nationalitatiloru nemagiare conlocuitóre in Ungari'a si Transilvani'a, séu mai respicatu, de nerespectarea si ignorarea aceloru dispositiuni, cari (cuprinse in §§. 6 si 8) se referu la folosirea limbei, respective limbelor poporului de diferite nationalitati si anume din partea organelor, functionarilor de statu si municipali, administrativi si judecatoresci cu comunele, corporatiunile, asociatiunile, institutele si privatii. Susucitatulu §. 6 din acésta faimósa lege, ce e dreptu, prescrie si obliga pe functionarii publici, cá in raportu cu numitele parti se se folosésca de limb'a lor, adeca cu sasulu-germanu, nemtiesce, cu romanulu romanesc; dar tinendu contu de marea si sublim'a (?) idea a magiarisarei, de intentiunile siovinistice, acelei prescriptiuni la aparintia obligatóre pentru functionari, i se acatiá unu singuru cuventu asia de elasticu, anume „a lehetőségig“, dupa posibilitate, care ori si càrui functionariu incarnatu magiaru, séu si unui fanaticu renegatu ii póte deservi la ori-si ce ocaziune de uscióra, prin care se scape dinaintea obligamentulu fictivu de a vorbi si scrie elu in limb'a partiei de nationalitate nemagiara, cu carea are se tractedie si din a careia sudóre se sustine.

Negresitu cá fara de acésta usia, ce o formédia singurulu acestu cuventu „a lehetőségig“ legea din cestiune, — dupa spiritulu celu genuinu si intentiunea adeverata, ce i se pare a fi espresa in bas'a si principiulu rationalu alu numirei de „egala indreptatire“ (egyenlőség) a nationalitatiloru, ar fi cea mai salutara si deplinu multiamitóre pentru tóte popórale de nationalitate nemagiara; ea ar fi cea mai buna si sigura garantia a positiunei si referintiei dintre dirigatori, functionariu si poporu, ba ar fi garanti'a conditiunei esistente in tóte tierile constitutionali si statele civilisate europene, dupa carea: „nu poporulu este pentru dirigatori, ci acestia pentru poporu!“ Ei, dar, acei ce credu cá ei sunt omnipotentii domni ai situatiunei, candu au proiectatu in legislatiunea

ficu si statisticu alu Romaniei de Dim. Frundiescu, publicatu in a. 1872, pentru-cá celu puçinu cu atata se se intimpine si coréga fabulósele naratiuni, câte mai cerculédia din vechime despre Bucuresci. Cei ce voiescu se cunósca viéti'a de mai inainte a capitalei romanesci, nu voru face nimicu mai bine, decâtu daca voru citi cele scrise de dn. Joanu Ghica in Convorbirile economice vol. II dela pag. 555 inainte pana la 608.

Red.

„Bucuresci, orasiu fôrte mare si frumusu asediatu pre riulu Dambovitia in j. Ilfov, cu 221,805 l.; elu are: 25,000 case, 300 locuri góle, 114 biserici ortodoxe, 3 catholice, 1 luterana, 1 calvina, 1 arména 10 sinagoge, 20 case evreesce de rugatiune, 40 oteluri mai insemnate, 100 cafenele, 60 gradini private, 600 trasuri de strade, 14 bariere, 15 poduri pre Dambovitia, 643 strade in lungime de 203,114 metri, din carii 119,460 pavati cu pétra cubica séu bolovani, 2 hale, 6 piatie publice, 1 putiu artesianu si 7 cimitire; 1 universitate, 2 licee, 2 gimnasii, 1 seminaru, 1 scóla comerciala, 1 scóla normala, 2 scóle secundare de fete, 1 scóla de medicina si chirurgia, 1 scóla de veterinaria, 1 conservatoriu, 1 scóla de bele-arte, 1 scóla macedonromana, 16 scóle primarie de baiati, 14 idem de fete, 12 pensionate private de baiati, 18 idem de fete, 14 imprimerii, 12 librarii, 6 litografii, 1 biblioteca mare publica, 1 museu de zoologie si mineralogie, 1 museu de antichitati, 1 pinacoteca, 1 institutu de maternitate, 1 spitalu pentru copii, spitale: Brancovenescu, Coltea, Mavrogheni, Colentina, militariu si israelitu si 8 stabilimente de bai cu aburu. Acestu orasiu este resiedinti'a Prefecturei j., scaunulu Mitropoliei Ungro-Vlachiei, capitala Romaniei, resiedintia Domnitorului, Senatului, Camerei, Ministeriiloru, Curtiei de cassatiune, Curtiei de apelu, si a toturor autoritatiloru superióre, civile si militare ale tiei; elu este centrulu biurouriloru telegrafo-postale si statiunea drumuriloru de feru cu 2

gare, una la Filaretu, ce duce la Giurgiu si alta la bariera stradei Têrgoviste, care duce prin centrulu tiei. Bucurescii este unu orasiu fôrte industrialu si comercialu; dilele de tîrgu, numitu Oboru, sunt Marti si Vineri; afara de acéstru are unu bálcu mare la Mosi care tîne 7 dile; elu are 6 mori cu aburu pentru faina, 1 fabrica de pâne, o multime insemnata de brutarii, 4 fabrici de caramida, 1 fabrica de gazu, 2 fonderii pentru unelte de feru, 1 fabrica de spalatu rufe; o classa de ómeni numiti Tabaci, se ocupa seriosu cu argasitul peiloru; amita de acestea se fabrica; sapunu, luminari de céra si de seu, scrobéla alba si o multime de alte obiecte. Bisericile cele mai insemnate sunt: St. Gheorghie vechiu zidita de jupanu Nedelcu velu vornicu, la 1493, care fu 30 ani si scaunulu Metropoliei, se repará de 2 ori, mai cu séma in urm'a focului dela 1847; Curtea veche, zidita de betranulu Mircea-voda si in urma de fiulu seu Petruscu-voda, éra la 1716 Stefanu Cantacuzinu Voevodu a reparat'o dupa cum se vede; Metropolia zidita numai din rosu de Constantinu Sierbanu Bassarabu la 1656, apoi la 1665 Radu Leonu VV o ispravi, inpodobi si o asediá scaunu alu tiei, la 1839 s'a reparatu dupa cum se vede astadi; Cretulescu ziditu de Iordache Cretulescu velu vornicu la 1722, la 1859 se repará in modu radicalu; Foisiuru, zidita de Dómna Smaranda a lui Nicolae Alexandru VV la 1746; St. Nicolae din Lipsani zidita de Sierbanu Cantacuzinu biv-vel paharnicu si Draghici Cantacuzinu velu spatariu la 1742, i s'a facutu mai multe reparatii, dar la 1870, primi o transformare radicale; biserica Dómnei, zidita de Mariea Dómna lui Sierbanu Cantacuzinu Bassarabu VV la 1683; biserica cu Santii zidita de Mitropolitulu Daniilu la 1728; Colti'a, zidita cu spitalu cu totu de jupanu Michailu Cantacuzinu la 1715, s'a reparatu de curendu si s'au adaosu mai multe cladiri la spitalu, ea are si unu turnu de clopotnitia fôrte inaltu si vechiu ziditu de soldatii lui Carolu alu Svediei, verfulu lui cadiu de cutremuru, éra din restu s'a facutu unu observatoriu pentru focu; Olteni, zidita de Nicolae prot' populu si Constantinu vatavulu la 1722, in revolutiv

tierii această lege — cu carea voindu a mistifica si amagi lumea cea culta din afara, nu se sfieau a se mandri că cei mai toleranti si liberali, constitutionali — au sciutu si prevediutu foarte bine, că ea, această lege, aplicata in praxa — fara acelu cârligu de „lehetőségig,” pôte se fia productu cam amaru pentru legiunile de functionari aplicati mai in tôte posturile publice, si mai virtosu pentru cei din castele aristocratice — bancrotati si deveniti proletari — cari in tóta vieti'a lor n'au invetiatu nimicu, necum se posiéda cunoscenti'a limbei altoru popóra nemagiare.

Compatriotii nostri sasi, prin organulu lor publicisticu „Tageblatt“ cu dreptu cuventu se vaiera in contra eschiderei limbei germane la municipiu, tribunalu si judecatorii, dar mai virtosu in contra faimosului concludu alu tribunalului regescu din Sibiu sub noulu presidentu Carolu Ormay, prin care avocatiloru li se interdice a se mai folosi in actiunile lor, atatu scripturistice, cātu si verbali protocolarie de limb'a germana, carea până acum sub presidentii precedenti Fillenbaum si Schedius fu tolerata. Asia este, are tóta dreptatea „Tageblatt“, candu si in primul se articulu din Nr. 2136 din dio'a de ajunulu Craciunului, dà espressiune viua dorerii sale pentru asuprirea nationalitatii sasesci prin eschiderea si suprimarea limbei germane dela comitatu si judecatorii pentru nerespectarea si ignorarea §§. 6 si 8 din legea despre nationalitatile Ungariei.

Dar apoi noi romanii, precumpanitorea majoritate a poporatiunei din Transilvani'a, ce se mai dicemu la această repetita calcare a legii de nationalitati? Ce se dicemu, candu cei cätiva advocati romani, pe cari ii avem aicia in Sibiu, din sinulu poporului esiti, — dupa experientiele de până acum, ma dupa insasi marturisirea lor si convingerile nostre — si asia totdeauna s'au folositu numai de limb'a germana in tôte actiunile lor processuali cäte le avusesera la tribunalu si la judecatoriile cercuali singulare, tocmă din motivulu cârligului pusu in §. 6 alu legii „a lehetőségig“, vedi bine, fiindu-că si respectivii domni judi dela ambele foruri, preferea usulu limbei germane celei valache. Se dice că pretextulu, seu motivulu acestei preferentie seu predilectiuni, eră mai cu sēma acea inpregiurare, că advocatii romani avendu de lucru cu advocati sasi, că parte contraria in procese, vrendu nevrendu trebuia se se folosēca de limb'a germana mai bine priceputa ambelor parti litigante, dar — se intielege că si mai convenabila respectiviloru judecatori, prin urmare si mai ducătoare la scopu (Sic.), prin ce conditiunei de posibilitate, (a lehetőségig) se satisfacea eclatantu.

Totu asia citatiunile cätă parti romane esmise in limb'a germana; de asemenea la magistratulu

cetatii, unde nu este aplicau nici unu romanu, cātu de inferioru functionariu, nu vei vedea o iota romanēca; era la comitatu, unde protonotariulu si alti functionari sunt romani, de si este decretata si limb'a romana că a treia protocolara, a remasu litera mörta, că-ci atatu invitarile la congregatiuni, cātu si orice feliu de alte emise cätă membrii de nationalitate romana, se dau numai in limb'a germana; conclusele le enuntia comitele supremu presedinte numai in cele doue limbi, in cea magiara, pentru forma, si in cea germana pentru esentia, dupa cum ne-amu convinsu la tôte ocaziunile, in adunarile municipale. Cine dar a fostu si până acuma mai asupritu?

Este justa critic'a sasilorū asupra suprimerii seu eschiderei limbei germane usitata până acum si de ai nostri cu unu feliu de preferentia si chiaru predilectiune, inse numai din punctulu lor de vedere; era noi reprivindu la trecutu si considerandu actualitatea, nu avemu cauza nici de a ne mai vaieră, nici de a speră ceva bine, fia dela compatriotii magiari, fia dela conlocutorii sasi, pentru-că si unii si altii, ori de câte-ori, prin evenimente, constelatiuni si sisteme politice de statu s'au aventatu la culmea dominatiunei omnipotentiei preste noi, totdeauna ne-au nedreptatitu pe tôte terenele vietiei nationali politice, spirituali si culturali, dar mai cu sēma in ceea ce privesce desvoltarea, exercitarea si folosirea limbei nostre materne. X. Y.

Ungari'a.

In Nr. 1 arataramu, in ce modu press'a magiara se revolta din cauza că conscriptiunea locuitoriloru nu s'a potutu falsifica multu mai tare, decâtu s'a intemplat prin cunoscut'a propaganda. Asia spunu diariile magiare; dara voru mai trece luni si septemani, până se se cunósca rezultatele in cifre din tóta tierile si se se póta face comparatiune cu datele statistice anteriori. Intr'aceea propagand'a impinse cestiunea si in camer'a deputatiloru. Cunoscutulu deputatu fanaticu, secuulu semi-turcu Blasius Orbán din Transilvani'a, in siedinti'a din 10 Ianuariu se scolă asupra ministeriului cu interpelatiune relativa la p. 6 din tabell'a conscriptiunei, unde se insēma, care este limb'a materna a fiacarui individuu. Dupa Orbán si compani'a sa, rubric'a această nu trebuia se se traga, era daca totusi s'a pusu pentru ochii lumei, ministeriulu a facutu foarte reu, că-ci a opritu in p. 12 pe comissarii conscriitori, că se nu influindiedie asupra poporatiunei, cu alte cuvente, că comissarii se fia poruncitu locuitoriloru, că se scria minciuni in acea rubrica. Orban crede, că prin această conscriptiune s'au perdutu celu puçinu doue milióne de magiari prin aceea, că ei de si sunt unguri cu trupu

cu sufletu (adeca nascuti crescuti in Ungari'a), dara nesciindu limb'a magiara, au pusu limb'a loru materna. Orban inchiaie interpelatiunea sa cu provocarea, că ministeriulu se declare rubric'a Nr. 6 de falsa, de falsificata, de plastografia, si se puna in statistica cu doue milióne de magiari mai multi decâtu voru esi din conscriptiune, că-ci elu, Orban et Comp. nu potu se suferi, că celelalte nationalitati se inghitia (elu dice se macedie) pe doue milióne de magiari.

Este o adeverata bunatate, că D-dieu a luat mintea propagandei până la atata, in cātu se cutedie a esi in parlamentulu tieiei, in publicu, in faci'a lumei intregi cu o pretensiune asia de inper-tinenta, precum este si această, de a falsifica faci'a faciisii adeverulu celu mai luminatu, si această se voiesca a o face ei astadi, pe la finea vécului alu 19-lea, candu nimicu nu mai póte remanea ascunsu si pitulatu de inaintea publicitatiei, candu principiulu sacru alu nationalitatiei isi desvólta puterea sa de viétia inca si in tieri până acuma cu totulu necunoscute Europei, candu chiaru si cei mai inversiunati adversari ai acelu principiu se vedu constrinsi a'lu respecta si a'lu aplica fara voi'a lor.

Sunt cätiva ani, de candu publicistii magiari punu numerulu magiariloru dela 5 la 7 milióne. Acum este invederatu scopulu cu care falsificau ei statistic'a de mai inainte si inca cu adaosu, că pre-candu se puneau ei 7 milióne, propagau totuodata minciun'a, că celelalte nationalitati si anume romanii scadu mereu la numeru. Planulu lor a fostu, că la celu mai de aprópe recensementu se falsifice tabellele. Până la ce mesura le va fi succésu falsificarea, urm'a va alege. Deocamdata ei se aruncara asupra jidoviloru, pe cari'i provóca din tôte partile, că toti se'si magiarisedie numele, toti se faca servitiulu divin in limb'a magiara si in scólele lor confessionali se se invetie numai in acea limba; tóta contabilitatea comerciantiloru cu corespondentie cu totu se fia magiara; in fine nici chiaru in familiile lor se nu mai vorbēca alta limba, decâtu pe cea magiara.

Adica ei voru se aplice din nou desperat'a programa dela 1843. Consecentiele de atunci sunt cunoscute; aceleasi cause voru produce de siguru aceleasi efecte.

Cetatea Pressburg (Pozsony) este in partea sa cea mai mare germana si slavaca, precum e mai tóta Ungari'a de preste Dunare si din Carpatii de cätă Galiti'a. Nemtii din Pressburg erau cunoscuti până acuma de ómenii cei mai paciuiti, flegmatici că nisce berbeci. Ei, bine, până si acei nemti molatici isi perdura patienti'a si in dilele trecute representatiunea lor municipala cu ocaziunea unoru alegeri faci o demonstratiune atatu de semnificativa, in cātu comitele supremu si ministrulu Tisza au pentru-ce se scarpina la urechi. Unu votu de neincredere mai pronuntiatu nici că s'a potutu vedé.

Revista politica.

— In Orientu. De patru dile incóce nu se scie mai multu, decâtu că la incercările diplomatiei de a impacă pe greci cu turcii, sultanulu dete unu nou respunsu categoricu, denumindu pe Osman pasia, cunoscutulu erou dela Plevn'a, ministru de resboiu. Numele Osman semnifica cātu o intréga programa bellica. Unu altu respunsu turcescu se mai coprinde si in ordinile date de a fortifica si inarmă cu totuadinsulu cetatile Arta, Volo, Larissa, Konopoli et Petra, de cätă Greci'a.

In Franci'a. Cei carii dorescu apunerea republicei si restaurarea monarchiei, precum si cei carii lucra pentru conservarea ei, si se temu se nu cada in anarchia, avura in dilele trecute ocaziune noua chiaru si in capital'a Paris, dela care depende foarte multu, că se se convinga, că anarchistii comunisti si petrolisti perdu mereu din terenu, că-ci ei la alegerile municipali au cadiutu mai pretotindeni cu sgomotu si cu rusine, era unulu din actorii cei mai fanatici ai comunei, adeca comit. Rochefort, se póte consideră că moralicesce mortu, dupace Gambetta insultatu si provocatu de Rochefort de nenumerate-ori, in fine acela perdiendu'si patienti'a, publică câteva scrisori de ale cestuia de candu fusese aruncatu in prinsóre si cerea gratia cu mare umilintia.

Că de diece dile incóce se vorbesce érași foarte multu despre apropierea Austro-Ungariei de Russi'a si de innoirea triplei aliantie intre acestea doue puteri cu Germani'a. Nimicu nu se scie până acuma cu certitudine despre unu planu că acesta; lumea inse combina de aici la o asia numita re-

dela 1821 se arse si stricase cu tunurile, dar la 1822 s'a reparatu cu totulu de Michailu de Divanu; St. Nicolae dintr'o di, facuta din vechime de lemn, la 1702 Dómn'a Mariea a lui Constantinu Bassarabu Brancovénu VV a facut'o de zidu si inopodobit'o, la 1825 arse, era la 1827 se repară cu ajutorulu lui Grigorie Ghica VV si altoru binefacători; St. Spiridonu nou, zidita de Domnulu Scarlatu Ghica la 1768, la 1858 s'a reziditu din temelie si s'a facutu cea mai frumoasă si marétia biserica din capitala; Magurénu, facuta de lemn de Sierbanu voda, era la 1761 s'a ziditu si infrumusetiatu de Párvulu Cantacuzinu; Dómn'a Balasia, zidita la 1751 de Domniti'a Balasia, fié'a lui Constantinu VV Bassarabu Brancovénulu cu tôte incaperile din curte, la 1831 s'a reparatu de Banulu Grigorie Bassarabu Brancovénu, era la 1838 ruinanduse din caus'a cutremurului, s'a radicatu din temelie si inopodobitu de Banés'a Safta Brancovénca, care zidi si spitalulu de alaturi; St. Spiridonu vechiu, zidita de Joanu Constantinu Nicolae VV la 1747; S-tii Apostoli, facuta mai antaiu de lemn, apoi s'a ziditu de pétra de Matei Bassarabu VV, si la 1715 s'a inopodobitu si i s'a adaosu clopotniti'a de Stefanu Cantacuzinu VV.; Stavropoleos, zidita la 1724 de Joanu Alexandru VV., la 1869 s'a reparatu numai biserici'a, era casele cele mari de langa ea sunt cu totulu ruinate; Zlatari, a carei data si fundatoru nu se cunósce, din cauza că la reparatiunea facuta de egumenii greci, inscriptiunea este prefacuta in limb'a gréca si pune de fundatoru pe patriarchulu Antiochiei; St. Joanu, zidita antai de Andrei visterniculu, era la 1703 s'a ziditu din nou si inopodobitu de Constantinu Bassarabu VV; Sta Ecaterina, alu carei fundatoru si data nu se cunosc, fiindu că la 1846 candu se repară, egumenulu grecu strică inscriptiunea vechi si puse de fundatoru pre patriarchulu Alexandriei; Spirea-veche, zidita la 1696, dar fundatorulu nu se cunósce din cauza că lipsesce inscriptiunea; St. Gheorghe nou, incepú a se zidi la 1710 de Antonie voda si se ispravi de urmasiulu lui Constantinu Brancovénu Bassarabu VV in anulu alu 11-lea alu domniei, mai contribuindu si altii la facerea ei, la 1847 arse invelitorea ei si totu hanulu d'inprejuru, biserici'a s'a reparatu foarte frumosu si in loculu hanului s'a plantatu o gradina placuta; Mihai-voda, zidita de Mihai voda la 1592; alte detalie nu sunt din cauza ipsei inscriptiunei; Sarindariu, zidita de Sierbau voda d. 1592 si indiestrata de acestu bunu Domnu, era la

1871 s'a reparatu frumosu de Gubernu; Radu-voda zidita la 1517 de Domnulu Alexandru II VV., la 1595 Turcii i detera focu si o sfarimara, la 1614 Radu VV o zidi din nou si inopodobi, la 1859 egumenulu grecu o repară si desfiintia inscriptiunea din frontispiciulu biserice, atatu de interessanta pentru Romani nu numai din punctulu etnograficu alu fondarei biserice, dar mai cu sēma din acelu istoricu, fiindu-că ea ne amintea mai multe fapte eroice ce se petrecura in ea si inprejurulu ei. Intre edificile cele mari ale orasiului, se insēma: Colegiulu St. Sava, Teatrulu nationalu, Palatulu domnescu, Palatulu lui Bibescu ziditu la 1700, Palatulu lui Grigorie Ghica (astadi Prefectura j. Ilfov), Palatulu D. Stirbei, Palatulu D. Suti, casarm'a Malmesonu, edificulu Ministeriului de Resbelu, Palatulu lui Costache Ghica de langa Cismegiu, casarm'a Alexandru Joanu, fonderia si fabric'a de munitiuni militare, fabrica de monete si alte foarte multe zidiri marete, care au prefacutu mai cu totulu orasiulu celu vechiu. Locurile cele mai frumoše pentru preambarea locuitoriloru sunt gradinele: Chiselefu la siosia, Cismegiu, Episcopi'a si St. Gheorghe. — Datoria Comunei Bucuresti este de 17.000.000 lei noi; veniturile la 4.000.000, cheltueile asemenea; gard'a nationala se compune din 6000 ómeni; politia comuna se compune din 100 sub-comissari si 500 sergenti; pompieri sunt 700 ómeni; pre anu se consuma in ea 18.000.000 jimble, 7.000.000 pâni, 5.200.000 chilogramme carne de vaca, 25.000 de vitielu, 300.000 de miel si óie, 15.000 de capra si 900.000 chilogramme carne de rimatoru; pentru 1 locuitoriu vine 42 chilogramme carne próspera, (afara de: venatu, paseri, pastrama, siunca, carnea taiata in sahanalele din apropierea orasiului si de porcii taiati in casele particulare); această catime este insemnata pentru o poporatiune, care $\frac{2}{3}$ tine posturi si intrece cantitatea respectiva mai din tôte orasiile cele mari. Luminarea capitalei se face dela 1872 cu gazu (aeriformu). Constructiuni (edificie) noue se facu in anu preste 500. Medicii primariei (ai comunei, platiti de comuna) cauta pe anu la 5000 bolnavi si la 400 femei lehuse (chendele, in nascere) sunt cautate de mosiele primariei.

Acăsta era capital'a Romaniei inainte cu optu ani. Celu care n'a mai fostu acolo de optu ani, mergendu acuma, o va află schimbata precum nu ar fi crediutu nici odinioara.

actiune si nimeni nu este atatu de ingrijatu din acésta cauza cá ungureni nostri. Dara ce se le faci? Ei insii cu fanatismulu loru inpingu pe altii de spate in apele reactiunei.

Romania.

— Bucuresti, 11 Ianuaru st. n. Pe langa solemnitate usitate in fiecare anu la serbatorile Craciunului, s'a intemplat astadata, cá toema in acelea dile se aiba primire la palatu ambasadorii Rusiei si ai Greciei, cu cerimoniele si cu pomp'a introdusa pentru reprezentantii poteriloru straine, care dupa rangulu loru. Pe acelea le aflati publicate in „Monitorulu oficial“ si din acela in cele mai multe diarie de tóte colorile.

Din sfer'a politica credu cá v'au trasu atentiunea interesante actele diplomatice, coprinse in cartea verde a ministeriului de esterne. Acum abia, se cunósce marimea si greutatele luptelor portate de cátra ministeriulu actualu in cestiunea evreiesca, in cestiunea Arab-Tabiei, Dobrogei si mai pe urma in cea mai grava din tóte, a Dunarei si multe altele.

Cá in totu anulu, asia si Mercuri, in 24 Decembre curentu, la órele 11½ deminétia, I. P. S. S. Mitropolitulu Primatu, inconjuratu de inaltulu cleru, s'a infatisiatu la Palatu cu santele icóne si, in presentia MM. LL. RR. Domnulu si Dómn'a, fatia fiindu cas'a civila si militara domnésca, a facutu rugatiunile obicinuite in ajunulu nascerii Mantuitorului.

Dupa sant'a ceremonia, Inaltu Prea Santi'a Sa a luatú dejunulu impreuna cu Mariile Loru Regale.

Vineri, 26 Dec. st. v., M. S. R. Domnulu, la órele 10 deminétia, a asistatu la sant'a liturgia in biserica Silvestru.

Mari'a Sa Regala a fostu intempinatu la intrare de cátra D. Procopie Dimitrescu, epitropu alu acestei biserici, si de cátra dnii reprezentanti ai corpuriloru cirezariloru, cari serbédia in acea di serbatórea loru patronala.

Astadi, Luni, 29 curentu st. v., la órele 11½ deminétia, Ex. Sa D. Principe Ouroussow, tramisu extra-ordinariu si ministru plenipotentiaru alu M. S. Imperatorele Rusiei, a fostu primitu, impreuna cu personalulu legatiunei russe, la Palatulu din capitala, cu ceremonialulu prescisu.

Ex. Sa D. Principe Ouroussow a avutu onórea a remite M. S. R. Domnului, in presentia Dui generalu Slanicénu, ministru de resbelu, inlocuindu pe D. ministru alu afaceriloru straine, care lipsesce din capitala, scrisorile de creantia, care ilu acredita in calitate de tramisu extra-ordinariu si ministru plenipotentiaru alu M. S. Imperatorelui Rusiei, pe langa persón'a Mariei Sale Regale.

Dupa audienti'a oficiala, D. ministru plenipotentiaru a avutu onórea a presentá personalulu legatiunei M. S. R. Domnului.

Ex. Sa Principele Ouroussow a fostu primitu apoi impreuna cu personalulu legatiunei de M. S. R. Dómn'a, fiindu incongiurata de Curtea Sa, si, la urma, a fostu recondustu la ospelulu seu cu ceremonialulu ce a presidatu la sosire'i.

— (Din cartea verde a Romaniei.) Éca unulu din actele atatu de interesante ale diplomatiei romanesce.

La 13/25 Augustu, d. Boerescu scrie urmatórele din Paris cátra d. ministru ad-interim la departamentulu afaceriloru straine:

„Domnule ministru si onorate colegu, fiindu cá am plecatu din St. Petersburg chiaru in dio'a audientiei ce am avutu onóre se obtinu dela M. S. Imperatulu, nu am potutu pâna acum se ve dau séma despre audientia. Din Berlin asemenea am plecatu de asta-data rapede, si 'mi-a fostu cu nepotintia a ve pune in cunoscintia despre importante intrevorbiri ce am mai avutu in capital'a Germaniei.

Permiteti dar se implu astadi acésta lacuna. Ve voi comunica in urma mai in detaliu, de cátu s'a potutu face prin telegrafu, rezultatulu misiunei mele la Paris.

Dio'a fixata pentru audienti'a mea la M. S. Imperatulu la Tsarskoe-Selo, erá precum sciti, dio'a de 5/17 Augustu la 12½ óre.

La gara am gasitu pe D. Boris Sturner, secretariulu maestrului de ceremonii alu M. S., care avea se me insoiéscá pâna la Tsarskoe-Selo. Acolo me asteptá o trasura a Curtiei, care me conduse la Palatu. Facui aci cunoscintia maestrului de ceremonii, D. Davidoff, insarcinatu a me introduce inaintea M. S., in absentia marelui maestru de ceremonii, care era in concediu. Am asistatu mai antaiu la serviciulu divin — cá-ci erá Dumineca — care se facu in capel'a Palatului.

La 12½ óre fuiu prezentatu M. S. de cátra maestrulu de ceremonii. Imperatulu me primi in apartamentele sale particulare; maestrulu de ceremonii, secretariulu seu si cáti-va adjutanti asteptau intr'unu salonu de alaturi.

M. S. me primi cu multa bunavointia. I-am spusu cátu de multu me simteamu onoratu de a fi in August'a Sa presentia, cá Suveranulu meu si Gubernulu Seu m'au insarcinatu a merge pe langa Marile Poteri semnatare ale Tractatului din Berlin, pentru ale convinge despre lealitatea cu care suntemu otariti a esecutá acestu Tractatu, si pentru a le esplica, cá mijlócele prin cari intielegemu a face acésta esecutare, nu continu nimicu care se fia contrariu cu acestu actu; cá interese multiple interióre, ce avemu se aparamu conformandu-ne in acelasi timpu Tractatului, ne faceau positiunea fôrte dificila; cá, in acésta situatiune critica, Romanii erau siguri de sprijinulu gubernului rusu si de Inalt'a buna-vointia a M. S.

Imperatulu me ascultá cu buna-vointia si 'mi-a disu, cá potemu compta totu-deauna pe sprijinulu seu si pe bun'a Sa vointia. . . .

Imperatulu se mai intretinú câte-va momente cu mine, intrebandu-me despre A. S. R. Dómn'a si despre A. S. R. Domnulu. 'Mi mai dise, cá conserva din tiér'a nóstra amintirile cele mai placute, apoi imi intinse man'a si me retraseiu.

Esindu dela Palatu, insoitu si acum de secretariulu maestrului de ceremonii, 'mi-am depusu cart'a la cei mai insemnati dintre Inaltii demnitari ai Curtiei si ne-amu dusu la gara, spre a luá trenulu, care mergea la St. Petersburg.

Aci me gasiiu in acelasi vagonu cu Ambasadorulu Turciei si cu Ministrulu Suediei si Norvegiei, cari se reintorceau asemenea in orasiu, dupa ce asistasera la manevrele din ajunu dela Tsarskoe-Selo. Pe drumu vorbiu cu ministrulu Suediei, asupra cestiunei nóstre israelite. Elu 'mi spuse, cá in Suedi'a, dela 1814 si pâna la 1848, au esistatu legi speciale, cari interdiceau israelitiloru intrarea in Regatu. Cá dela acestu din urma anu aceste legi au fostu revocate, fiindu incompatibile cu ideile secolului. Israelitii poteau dar se intre si se se stabilésca liberi in Suedi'a. Inse n'au fostu declarati nici-odata cetatieni. Ei potu se dobendésca cetatienia, inse numai prin naturalisatiune. Numerulu loru apoi este minimu. Elu adaogá, cá in Norvegi'a Isnaelitii nici astadi nu potu se se stabilésca in tiéra; ei nu potu se locuiesca decâtu in Suedi'a.

Am multiamitu Ministrului de bunele sale informatiuni. Sér'a luai concediu dela Ministrulu nostru din St. Petersburg, Principele Ghica si plecaiu la Berlin.

Primiti, ve rogu, etc.

B. Boerescu.

Patriarchulu din Constantinopole si biserica orthodoxa romana.

(Fine.)

N'a trecut multu timpu dupa acésta, si Damianu fu chiamatu la Lavra spre a'i cetí unu ordinu alu patriarchului, de a nu mai pomeni in slujbele divine numele Domnitoriului Romaniei, fara inse a i se dá si o copia de pe acelu ordinu. Ieromonachulu Damianu cá romanu si cá Dicheu alu unui schitu romanesce, infintiatu si intretinutu cu bani romanesce, a crediutu de datori'a sa a raportá Inaltu Prea Sántitululu mitropolitu Primatu alu Romaniei, scandalurile ce provóca acei ieromonachi si refusulu loru de a inapoiá schitulu odórele pe cari le au ipotecate in Romani'a; éra Inaltu Prea Sánti'a Sa a scrisu cátra Dicheu, se puna in vederea acelor ieromonachi de a veni in tiéra, negresitu cu scopulu de a'i obligá se inplínésca datoriile loru, conformu actului ce au datu. Ei inse in locu de a se supune, pe de o parte au respunsu, cá in timpu de érna nu potu veni, mai cu séma cá nu sciu la ce sunt chiamati, éra pe de alta parte s'au grabitu a aduce la cunoscintia Lavrei si prin ea la cunoscintia patriarchului corespondenti'a urmata. Atunci Inalt'a Sa Sanctitate punendu cestiunea inaintea sinodului seu, a facutu ceea ce ne spune jurnalulu patriarchicescu; adeca pe de o parte a argositu pe Dicheulu Damianu pe timpu de doué luni, éra pe ieromonachulu Nifonu si Nectarie 'ia dojenitu: exprimendu totudeodata si mirarea, ba chiaru intristarea bisericei celei mari, pentru nerespectarea sántelor canóne din partea Inaltu Prea Sántitululu mitropolitu Primatu care, — dupa inalt'a intieptiune si jurisprudentia a sinodului patriarchicescu — nu trebuia nici se primésca scrisórea Dicheului, nici se'i respundia.

Neavendu in intregulu ei acésta decisiune a sántului sinodu patriarchicescu, ne abtinemu deocamdata de ori-ce alta critica, marginindu-ne numai a observá, cá Dicheulu Damianu s'a adressatu cátra Inaltu Prea Sántitululu mitropolitu Primatu alu Romaniei cu acelasi dreptu, cu care se adressádia si preotii bisericeiloru grecesi din Romani'a cátra Inaltu Prea Sántitululu mitropolitu din Athen'a, séu cátra Inalt'a Sa Sanctitate patriarchulu din Constantinopole; si cá I. P. S. mitropolitulu s'a adressatu cátra Dicheulu schitulu romanu din Athos cu acelasi dreptu, cu care Inalt'a Sa Sanctitate patriar-

chulu se adressádia cátra preotii din bisericile grecesi de prin Romani'a, prin epistole particulare séu prin circularie publicate si in jurnale; cu acésta deosebire, cá I. P. S. mitropolitulu Primatu n'a trimisu nici-odata emisari, dupa cum suntemu informati cá s'au trimisu din Constantinopolu in Dobrogea, cá se predice nesupunere cátra autoritatea eclesiastica locala. Intristarea Inaltei Sale Sanctitati patriarchului si a sántului seu sinodu a fostu in casulu de fácia cu totulu nemotivata, si ni se pare cá noi aci amu avea mai mare dreptu a ne intristá, candu vedemu cá Inalt'a Sa Sanctitate si sántulu seu sinodu isi permitu a calcá in modu positivu si necontestabilu tocmai acele canóne, pe cari le citédia jurnalulu patriarchicescu. Spre dovéda vomu citá unu faptu relatu chiaru de acestu jurnalulu alu patriarchului. In biserica grecésca din Galati a fostu nu de multu unu ierodiaconu, care a comisu o fapta fôrte scárbósa. Faptulu acesta fiindu comisu in eparchi'a sántei episcopii a Dunarei de jos si de cátra unu clericu, care de si hirotonisitu póte in alta parte, inse fiindu cá slujitoriu la biserica din Galati, este supusu autoritatiei eclesiastice locale, se intielege cá numai consistoriulu spirituale alu episcopiei Dunarei de jos (negresitu si procurorulu localu) erá singurulu in dreptu alu judecá si alu pedepsí. Cu tóte acestea Inalt'a Sa Sanctitate si sántulu seu sinodu a gasitu, cá este bine si conformu sántelor canóne, cá faptululu acela se fia judecatu in Constantinopolu, si prin urmare, dupa ce a facutu convenitele cercetari, a citatu pe ierodiaconulu in cestiune se se presente inaintea sinodului din Constantinopolu si a pronuntiatu asupra'i sententi'a de caterisire. In numerulu 3 alu jurnalului patriarchicescu „Αλφεια“ cetimu despre acésta urmatóriele:

„Unu ierodiaconu, Agatanghelos Thomaidis, de origine dela Moschonisi'a, si esercitandu datoriile misiunei sale in comunitatea gréca ortodoxa din Galati, a fostu denuntiatu acum câteva luni, de cátra unele persóne demne de incredere, cá ar fi comisu o fapta scárbósa si abominabila, care a scandalisatu fôrte multa comunitatea; pentru care s'a si trimisu aci. Sántulu sinodu, dupa ce a facutu convenitele cercetari asupra denuntiariei, si a citatu pe acusatulu cá se se apere, constatandu cá elu este in adeveru autoru alu faptului, pentru care a fostu denuntiatu, l'a declaratulu dupa santele canóne cadiutu din gradulu ierodiaconiei, de care elu insusi prin faptele sale s'a aratatu nedemnu.“

Credemu de prisosu a mai adaogá altu-ceva, si ne marginimu numai pe de o parte a exprimá mirarea nóstra, cum o asemenea fapta scandalósa a potutu scapá din vederea autoritatiei eclesiastice si a procurorului; éra pe de alt'a a rugá pe Inaltu Prea Sántitululu mitropolitu Primatu si pe onor. gubernu, se binevoiesca a luá mesuri energice pentru a scapá schitulu nostru din Athos de pericolulu de care este amenintiatu. Nu este nici de cum greu de a convinge in fine pe Inalt'a Sa Sanctitate patriarchulu si sántulu seu sinodu, cá nici unu canonu nu este, nici nu póte fi, care se ne oprésca de a trage pe susu numitiu monachi la respundere pentru banii si odórale ce au oferitu generósele si piósele ánimi ale romaniloru pentru schitulu din Athos si cari n'au ajunsu la destinatiunea loru.

Correspondentie particulare ale „Observatoriului“.

— (Din districtulu Nasaudului.) Prea onor. d-le redactoru! Printre scirile de cólore politica, cari mai totdeauna, in locu de mangaiere ne aduca supere, in locu de placere, grétia; ba uneori si amara tiune sufletésca, nu va fi fara interesu a se publicá si unele sciri despre suferintiele nóstre provenite din cause elementarie.*)

Vér'a anului de alu cáru capetu ne apropiamu, a fostu in acestea parti ale Transilvaniei fôrte ploioasa si cu venturi multe si puternice. Cucurudiulu a patimitu fôrte multu, de o parte prin necurmatele ploi reci, de alt'a de venturi, cari mai pretutindenea l'au culcatu la pamentu, si de aci culesulu nu a fostu manosu, cá-ci cucurudiulu cadiutu a remasu necoptu si acru, carele dupa asiediarea in poduri si costeie preste puçinu s'au negritu, a muceditu.

Tómn'a inca nu a fostu crutiata de ploi, din care cauza bucatele spicóse, care pe acestea locuri se cocu mai tardiu, precum: secar'a, gráulu, ordiulu si ovesulu, s'au seceratu cu greu. Totu asia a intardiatu si facerea fenului, care si acesta s'a facutu reu. Otav'a tóta a peritu.

Caratulu bucatelor si alu fenului s'a templat prin ploi, de unde acum bucatele si nutretiele nu sunt bune de nimicu, ba atatu bucate de spicu, cátu si fenu se afla inca destule remase pe campu.

In lun'a curente cam pe la 7, a inceputu a cadea néua, a totu ninsu pâna in 14 ale curente, candu ometulu prin satu erá de 3 urme de inaltu, ómenii nu poteau merge decâtu cu greutate dela o casa la alt'a. Multe coperisie de case si grajduri le-a turtitu néua. Câteva dile comunicatiunea erá intrerupta, ómenii nu poteau merge la padure si la terguri, nu si poteau scobóri vitele la satu, nici a'si mutá oile dela o tárta la alt'a. Unu porcu selbaticu nepotendu fugi, a fostu ucisu de cátra ómeni cu pari, nu de parte de acésta comuna, cu tóte cá porculu, dupa aruncarea intestineloru, a avutu o greutate de 2 centenarie.

La munte néo'a a fostu aprópe de 1 orgia. In 14 ale curente inceptendu a se surupá lavinele de ometu,

*) Nu vomu incetá nici-odata a rogá pe domnii economi de orice classe si conditiune, mai virtosu carii dispunu de o péna asia deprinsa, precum este si acésta a onor. domnu parochu, cá se nu'si pregete a conversá unii cu altii cátu se póte mai desu prin pressa, despre amblarea timpului, care totdeauna 'i interessádia pe dd-loru, despre rezultatele secerisieloru, pretiurile si conjuncturele piatielor vecine, evenimente elementarie s. a.

Red.

au astupatu pe doi pecurari,*) unulu de 20 si celalaltu de 21 ani, cari mersera a scôte fenu la oi. Indesiertu se încérca parintii adencu intristati se scôta pe fiu lor de sub ometu, că-ci ei pâna in dio'a de adi stau sub lavina, carele e de orgii inaltu de-asupra lor!

Urmandu o plôia mare, néo'a si lavinele (ometu) s'au mai asiediatu, au cadutu de pe coperisie, si acum ômenii potu strabate la paduri si terguri, spre a'si castigâ bani pentru platirea contributiunei, carea tocma acum la finea anului se încassédia cu tóta energi'a.

Primiti asigurarea deosebitei mele consideratiuni. Maieru, 24 Decembre 1880.

Alu prea onoratu d-vôstre

s. cl. Basiliu Groze,
preotu romanu.

Multu onor. domnule redactoru!

Venindu'mi la mâna opulu d-lui Antonu Bolesny „Die Donau-karakteren, Veteranische Höhle und Festung Peth zwischen Bazias, Orsova und Turn-Severin,“ si interesandu-me de coprinsulu lui, de pe pagin'a 64 cu dorere me convinséu, in ce modu se pôte mistificá adeverulu, numai cá numele romanului se nu figuredie la nici-unu evenimentu demnu de amintire in forma adeverata, in scrisori istorice.

E vorb'a: „prin cine s'au escortatu corón'a Ungariei dupa desgroparea ei de pe lunc'a Cernei de l'anga Orsiov'a, pâna la Vien'a.

Spre orientare si spre constatarea adeverului in acésta privintia lasu se urmedie inainte de tôte urmatoarele pagine din amintitulu opu:

In traducere:

In immediat'a apropiere de dealulu Alionului cam 1600 pasi departe de podulu Cernei au fostu ingropata „Corón'a Ungariei“ in anulu 1849 in nóptea din 23 spre 24 Augustu.

In aceste dile au sositu in Orsiov'a capii gubernului si ai ôstei unguresci. Intre altii Kossuth, Visocki, grafulu Kázimír Batthyáni, Mauritiu Perczel, Vetter, Mészáros, Dembinszki; de aci au emigratu pe teritoriulu turcescu, de unde au fostu escortati pe apa pâna la Vidinu (Diiu). Unulu din soldatii turcesci, adusi dela Cladov'a, locuiesce si pâna in dio'a de astadi in Adakaleh (insul'a).

Dupace Szemere cu ajutorulu comisariului gubernialu Leopold Fülöp au ingropatu corón'a, au emigratu si densii pe teritoriulu turcescu, dara ferindu-se de ochii veghiatori ai organeloru turcesci, au calatoritu in Franci'a.

Colonelulu de honvedu Vogtner intre Gur'a Bela-Rechei si Mehadi'a luptandu-se chiaru in 23 Augustu cu austriacii, a fostu celu din urma care a parasitu Ungari'a; urmarea au fostu, că in 25 Augustu austriacii au ocupatu Orsiov'a.

Corón'a s'au aflatu in 8 Septembrie in dio'a de sf. Marie 1853 prin sapaturi sistematice, intemeiate pe informatiuni positive. Lad'a au fostu asiediatu 3 urme de afundu, care indata aducându-se la Orsiov'a in edificiu comandantului de cordonu, s'au deschisu. Insigniile au fostu umede, pentru-că in acelu anu Cern'a inundandu teritoriulu invecinatu; mantau'a regala s'au uscatu intr'o chilia incaldita, pe candu corón'a si celelalte insignii in dio'a urmatoria s'au espusu la vedere publica sub padia militara; cu care ocaziune publiculu manifestâ pietate.

Sosindu inse in 10 Septembrie si gubernatoriulu militar si civilu grafulu Coronini, s'au dispusu cele necesarie si corón'a s'au trimisu sub escortarea unei compagnii de onóre a regimentulu de infanterie Petheo la Vien'a, cu corabi'a bellica de vaporu numita „Albrecht.“

Pâna aici descrierea.

Daca aru fi existatu pe acelu timpu pe teritoriulu fostei granitie militare ori in ceealalta armata austriaca unu regimentu de infanteria Petheo, apoi s'ar potea presupune, că domnulu autoru prin nebagare de sêma ori din adinsu a voitu se esceleddie pe acelu regimentu in scrierile sale, de dragulu ori-cărui nume.

Eu inse nu sciu se fia existatu unde-va unu regimentu austriacu numitu Petheo; deci pentru cá afirmatiunea d-lui cá membru alu „Reuniunei istorico-archeologice in Ungari'a de sudu“ si cá locuitoriu in mijloculu nostru, se nu prindia radecini gróse prin latire mai departe, datorinti'a ori-cărui cetatiénu alu fostulu regimentu granitiarecu romanu-banaticu Nr. 13 ar fi a combate acésta afirmatiune cu totu adinsulu. Apoi eu cá atare imi permitu spre constatarea adeverului a spune că: „compagnia de onóre spre escortarea coróniei Ungariei pâna la Vien'a nu s'au formatu din regimentulu de infanteria Petheo, ci din soldatii curatur romanu din fostulu regimentu granitiarecu romanu-banaticu Nr. 13, carele pe atunci erá concentratu spre deprindere in arme la Caransebesiu. Adaogu mai departe, că amintit'a descriere cu atât mai frumosu ar fi potutu fi ilustrata, daca in aceea s'ar fi amintitu numele fostulu nostru regimentu romanu-banaticu, care pe totu timpulu esistentiei sale, prin portare brava, s'au bucuratu pâna la starile cele mai inalte de cea mai deosebita védia, de alu cărui nume si acum ori-care locuitoriu din comitatulu Severinului cu mandria isi mai aduce aminte. Eca, asia se schimosesce in patri'a nóstra adeverulu istoricu, chiaru si din dilele nóstre!

Dara cine a fostu acelu Petheo:

Petheo pe acelu timpu a fostu capitanu in desfintiatulu nostru regimentu romanu-banaticu si au fostu comandatu cá capitanu mai betranu a conduce acea compania de onóre, formata din cei mai robusti feciori ai regimentulu, apoi dupa transferare dela noi servindu si in alte regimente granitiareci, Petheo au avansatu

pâna la gradulu de colonelu, si in prezentu domiciliadia pensionatu in séu aprópe de Budapest'a.

„Unu fiu alu fostulu regimentu granitiarecu rom.-banat. Nr. 13.“

Sciri diverse.

— (Educatiunea femeiloru.) Multe s'au mai scrisu si vorbitu inca si in acésta cestiune de importantia universale si puçinu s'a facutu pentru inaintarea scopului sacru. Cu atât mai mare si fericitória trebie se ne fia bucuri'a toturoru, candu ne vinu sciri despre câte unu pasu decisivu in acésta directiune. Mai de curendu „Famili'a“ dete informatiuni placute, despre întreprinderea femeiloru romane din Abrudu, pentru unu institutu de fetitie acolo in locu. Ceriulu si ômenii buni se le ajute.

Asia dara in muntii apuseni la Campeni si la Abrudu scóle bune de fetitie. Numai atât? Nu ne vomu mira de acésta, candu citimu in „Kelet“ Nr. 6, că in tóta secuimea (preste 300 mii de suflete) se afla numai cinci scóle elementarie mai bunisióre de fetitie, candu pe acelasu teritoriu pentru sexulu barbatescu se afla 4 gimnasie de câte 4 clase, 6 gimnasie de câte 8 si 1 scóla reala, pe langa acestea mai multe scóle elementarie si primarie. Acelasiu K. scrie cu péna moiata in otietu si fiere despre crescerea rea, ce se dá feteloru chiaru acolo in Clusiu, dicându, că le invétia o multime de secaturi pentru placere, éra pentru luptele vietiei nu le prepara de locu; le trimitu la resboiu nearmate, in lips'a de cunoscentie practicee le dau victime miloru de tentatiuni.

Bine le mai sciamu si noi acestea si cunoscéamu, că multu puçinu tótu asia merge cu crescerea femeiloru in cele mai multe orasie unguresci, din care cauza nu amu incetatu a rogá pe romani, cá se ingrijésca si de crescerea feteloru romane, ei din poterile lor; asia din poterile, din pungile lor, si se nu faca, buna-óra cá o comisiune de ale adunarei generale a Asociatiunei transilvane, care a decretatu: „Comitetulu se ingrijésca de infiintiarea unui institutu pentru creșcerea fetitieloru romane,“ éra pentru realisarea maretului si sacralu plânu nu a votatu nici-unu cruceriu orbu, că n'au avutu de unde.

— (Ingineri la comassatiune.) Art. de lege 45 a cărui creare provocâ atât grija si nelinisce in anulu trecut, prevede si denumire de ingineri verificatori, barbati de caracteru, cá se nu se mai intemple misieliile si falsificarile, de care publicaseramu si noi câteva in colónele acestui diariu. Dn. dr. Pauler ministru alu justitiei, in prevederea lucrariloru care se voru incepe la primavéra, a si denumitu multi ingineri si le a datu instructiuni, de care au se se tina. Cu adeverata bucuria sufletésca aflamu din „Monit. ofic.“ dela B.-Pest'a, că între aceia este si unu ingineru romanu, domnulu Onoriu Tilea dela Turd'a, denumitu cu decretu din 31 Dec. 1880 Nr. 3545 pentru Transilvani'a si partile adnexe (Solnocu, Crasn'a, Cetate de pétra, Zarandu), cá se apere legea si dreptatea in cause de comassari si segregari.

— (Têrgulu de tiéra) dela Sibiiu ce cade in serbatorile Craciunului, n'a meritatu acestu nume, nici cá unulu de septemana nu a fostu cercetatu.

— (Fóia Asociatiunei transilvane) pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu Nr. 1 et 2 se espedédia astadi la toti dd-nii membrii Asociatiunei. Fiindu inse că cei mai puçini s'au insinuatu pâna acuma, si despre câtiva nu se scie nici macaru daca se mai afla in viétia, séu daca s'au mutatu din localitatea ori tiér'a in care se aflau pâna la cea din urma trimitere a taxei de 5 fl. fl. la cass'a Asociatiunei, de aici va urmá, că unele exemplarie se voru întórce la redactiune. Acestea spre orientarea aceluor dd-ni membrii, cari isi voru luá ostenél'a de a ceti aceste linii.

Red. Trans.

— (CALICULU) humoru si satira. Apare la prim'a fia-carei luni in Sibiiu. Abonamentulu: Pentru Austro-Ungari'a pe anu 2 fl. 60 cr., pe 1/2 anu 1 fl. 50 cr.; pentru Romani'a pe anu 7 franci, pe 1/2 anu 4 franci. Insertiuni: De unu siru petitu 6 cr. si 30 cr. timbru. Abonamentele, manuscritele, inseratele etc. se adressédia la: Redactiunea Calicului in Sibiiu.

*) Asupra d-vóstra domniloru din acelu regimentu cade o datoria grea, dara cu atât mai marétia si frumósa: Adunarea de documente si compunerea monografiei acelu regimentu.

Not'a Red.

— (Anuntiu.) Dumineca in 4/16 Januariu a. c. se va celebrá parastasu in biserica gr.-orient. din Bradu pentru prea demnulu si regretatulu barbatu Dr. Josifu Hodosi, fostu deputatu dietalu, deputatu sinodalu si congresualu, membru alu comitetulu reprezentantiei gimnasialu din Bradu etc.

P. T. publicu din locu si inprejuru este invitat a participá la acésta ceremonie, spre a dá si cu acésta ocaziune tributulu nostru de recunoscentia si iubire, nobilelu luptatoriu alu natiunei, si literatu.

Bradu 27 Decembre 1880.

N. J. Miheltanu
protopopu.

— (Convocare.) Despartimentulu IX-lea alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, isi va tine adunarea de reconstituire in opidulu Bradu la 4/16 Januariu a. c.

La acésta adunare se invita toti p. t. domni membrii ai „Asociatiunei“ din acestu despartimentu, intrég'a inteligintia si fruntasii, doritori de inaintarea culturei si literaturii poporului romanu.

Bradu, 23 Decembre st. v. 1880.

N. J. Miheltianu
directoru.

Liviu Jancu
actuariu.

Amu primitu dela Bucuresci urmatoriulu anuntiu literariu, la care este adaosa si o lunga tabla de materii, pentru care inse ne lipsesce spatiulu.

Domnule! Dandu la limina scrierea intitulata: „Architectur'a si constructiunea practica,“ acésta scriere pôte fi privita numai cá o lectura instructiva si placuta in ôre de repaosu, pentru totu publiculu amatoru de sciintie.

M'am silitu a face o petrecere placuta cu cetirea unora din materiile cele mai interesante ale sciintieloru, cari luminédia spiritulu; dar pe câtu acésta sciintia a fostu incuragiata de multe sperantie ale camaradiloru mei, pe atât amu ceva grije teméndu-me, cá pôte m'ar invinovati cineva pentru o ambitiune, care este departe de mine, adeca pentru ambitiunea cá pretindu a fi autorulu unoru termini tehnici, cu care constructorulu urmédia se se serve in limb'a sa, si pentru cari me temu cá nu iam potutu patrunde indestulu prin delicatele varietati ale limbei nóstre atât de flexibile in espresiuni si termini, de si pentru acésta lucrare amu consultatu mai multi auctori si meseriasii practici unu indelungatu timpu.

In ide'a dominantă ce am avutu, cá se dau societatiei nóstre acésta scriere, am cautatu a invinge orice obstacolu; si daca intr'adeveru, cartile sunt adeverat'a viétia a natiuniloru, adeverat'a gloria nationala a lor, dupa cum ne spune splendidulu geniu literariu Aimée Martin, comptediú cá orice lucrare folositórie — si de felulu acesta — in dulcea limba a tieiei, care s'a mai indiestratu cu o opera romanésca mai multu, va fi primita cu multiamire in publiculu nostru amatoru de frumósele sciintie si arti, si speru cá binevoitoriulu concursu nu'mi va lipsi din parte'i, dandu'i aprobarea.

Alaturu in consecentia, domnule, pe contra-pagina tabl'a de materii a întregulu uvragiu, inpartitu in trei carti cu 541 de figuri, cum si list'a de abonamentu.

Capitanu M. G. Nitiescu.

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a

in 13 Januariu st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de auru unguresca	109.75	109.65
I emissiune de oblig. de statulu dela drumulu de feru orientalu ung.	82.80	82.75
II emissiune de oblig. de statulu dela drumulu de feru orient. ung.	100.—	99.75
Oblig. de statulu dela 1876 de ale drumulu de feru orient. ung.	86.25	86.—
Inprumutulu drumuriloru de feru ung.	125.50	125.50
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentulu	97.75	97.70
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	97.—	96.50
Obligatiuni urbariale temesiane	95.75	95.70
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	94.50	94.—
Obligatiuni urbariale transilvane	96.75	96.50
Obligatiuni urbariale croato-slavone	97.—	—
Obligatiuni ung. de rescumperarea diecimiei de vinu	94.50	94.50
Datorie de statulu austriacu in chartie	72.85	72.50
Datoria de statulu in argintu	73.90	73.75
Rent'a de auru austriacu	88.85	87.75
Sorti de statulu dela 1860	130.—	130.—
Actiuni de banca austro-ung.	823.—	824.—
Actiuni de banca de creditu ung.	260.50	261.—
Actiuni de creditu aust.	282.30	282.20
Sorti unguresci cu premii	107.75	108.25
Argintu	—	—
Galbini imper.	5.56	5.56 1/2
Napoleonorulu	9.36	9.37
100 marce nemtiesci	58.05	58.10

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

12 Januariu 1881.

Obligatiuni rurali din 1864 convertite cu 6%	l. 87 1/4 b.
Inprumutulu Oppenheim (Londra) din 1866 cu 8%	„ 109.— „
Obligatiuni dominiali cu 8%	„ 106.— „
— Creditu fonciariu ruralu cu 7%	„ 101.— „
— Creditu fonciariu urbanu cu 7%	„ 94 1/4 „
Inprumutulu municipale alu capitalei din 1875 cu 8%	„ 102 1/2 „
Actiunile caliloru fer. rom. (Berlin) din 1866 cu 5%	„ 55.— „
Obligatiuni din 1868 cu 6%	„ 93.40 „
Prioritati cu 8%	„ — „
Actiunile banței Romani'a din 1869	„ 640.— „
Daci'a, comp. de asecur. din 1871 act. (fr. 500) 8%	„ 220.— „

Editoru si redactoru responsabilu: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Krafft.**

*) Pastorii de oi in Ardealu se dicu pecurari, nu ciobani pe turcesce.

Red.